

Задовго до появи теорії про природну вогнищевість було відомо, що дикі тварини можуть бути носіями та джерелом збудників різних захворювань.

Гризуни в цьому процесі займають особливе місце, так як дана група ссавців представлена найбільш багаточисельними носіями інфекцій. Це дрібні та середні за розміром тварини, які здатні швидко розмножуватися.

Найпоширеніші серед мишей три види. Перший – хатня миша, що живе в сільських оселях і навіть у міських помешканнях, завдаючи людям чимало клопоту. Другий вид – мишак лісовий, а третій– житник пасистий. Способом життя всі три види схожі між собою, причому віддавна відома людині хатня миша, що легко приручається і надзвичайно швидко розмножується. Протягом року одна самиця приводить до 45 мишенят. Житник пасистий живе в різних біотопах, включаючи антропогенні ландшафти. В цілому гризун тісно пов'язаний з людьми й часто населяє житлові будинки та господарські споруди. Розподіл мишоподібних гризунів у біотопах пов'язаний з наявністю характерних умов поселення відповідного виду. Лісові біотопи– типові місця для мишака лісового та жовтогрудого, нориці рудої та соні лісової.

Шкідливий і небезпечний в епідеміологічному відношенні гризун – пацюк мандрівний. Живе він повсюди, а особливо добре йому ведеться біля людини. Вони понад усяку міру ненажерливі та плодючі. Одна самиця пацюка здатна за рік привести близько сотні собі подібних. З настанням холодного періоду гризуни шукають теплих та затишних місць зимівлі, облюбуюючи людські будівлі, овочесховища та скирти соломи й сіна, де протягом осінньо-зимового періоду можуть інтенсивно розмножуватись. Осінні міграції можуть досягати 3-5 км. З приходом весни мишоподібні гризуни залишають зимові помешкання та повертаються в природні умови.

Усі види гризунів є носіями та переносниками багатьох захворювань людини й тварин. В перелік природно-вогнищевих інфекцій, що передаються дрібними гризунами відносяться лептоспіроз, лістеріоз, ієрсиніоз, туляремія, псевдотуберкульоз.

Найбільше поширеним і небезпечним серед природно-осередкових зоонозних інфекцій є лептоспіроз, який зустрічається на всіх континентах світу й майже в усіх природних біотопах. Збудник лептоспірозу виділяється з сечею гризунів, забруднюючи воду, ґрунт, продукти харчування та ін. Заражені тварини разом із територією, на якій вони перебувають, утворюють природні, антропоургічні (міські) та змішані осередки лептоспірозу. Природні осередки формують головним чином дикі дрібні гризуни в заболоченій місцевості, приозерних заростях, заплавах річок, вологих лісах. Антропоургічні осередки виникають у населених пунктах і пов'язані з господарською діяльністю людини. В їх утворенні важливу роль відіграють синантропні гризуни, від яких заражаються свійські, а також промислові тварини. Захворіти на лептоспіроз можна під час купання, ловлі риби у заражених водоймах і її розробці, сінокосі на зволжених територіях, при догляді за хворими й інфікованими тваринами тощо. У тіло людини збудник лептоспірозу потрапляє через тріщини, порізи, рани на шкірі чи слизові оболонки (очі, ніс, рот). Вживання інфікованої їжі та води також може спричинити захворювання.

Лептоспіроз є однією з найбільш розповсюджених особливо небезпечних природно-вогнищевих інфекційних хвороб, як в Україні так і в Закарпатській області, з досить високим показником летальності, що є наслідком не своєчасного виявлення, госпіталізації, призначення відповідного лікування. Небезпека захворювання на лептоспіроз найбільш гостро виникає в літньо-осінній період, що пов'язано з масовими виїздами населення в природні вогнища. В перелік природно-вогнищевих інфекцій відносяться лістеріоз, ієрсиніоз, туляремія, псевдотуберкульоз. Ризики захворіти на лептоспіроз суттєво зменшуються, якщо ви уникаєте перебування та ловлі риби у потенційно зараженій воді, контактів із хворими та інфікованими тваринами, захищаєте воду для пиття та продукти харчування від доступу мишоподібних гризунів, проводите заходи щодо знищення гризунів у особистих помешканнях.

Щоб уникнути захворювання необхідно дотримуватися простих санітарних правил: мити руки перед їдою, не вживати в їжу немиті овочі та фрукти, продукти зберігати в місцях недоступних для гризунів, діючі колодязі надійно герметизувати, уникати вживання води з випадкових джерел. З профілактичних заходів необхідно проводити знищення гризунів шляхом суцільної дератизації.